

РЕШЕНИЕ

№ 6561

гр. София, 19.12.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. IV-Г СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и първи ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Албена Александрова

Членове: Нели С. Маринова
Биляна Симчева

при участието на секретаря Виктория Ив. Т.а
като разгледа докладваното от Биляна Симчева Въззивно гражданско дело № 20231100505543 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл. 258 - 273 ГПК.

Образувано е по въззивна жалба, подадена от ищеца в първоинстанционното производство Б. В. Ч., чрез адв. Т., срещу решение № 20073491 от 09.01.2023 г., постановено по гр.д. № 52902/2019 г. по описа на СРС, 44 състав, с което е отхвърлен предявеният от Б. В. Ч. срещу В.А. – МБАЛ София иск с правно основание чл. 49, вр. чл. 45, ал. 1 ЗЗД за сумата от 10 000 лв., претендирана като дължимо обезщетение за претърпени от ищцата неимуществени вреди, изразяващи се в преживени душевни болки и страдания от забавяне погребението на починалия ѝ съпруг, вследствие бездействие на служители на ответника, довело до пропускане на срока да се иска издаване на смъртен акт от общинската администрация.

В жалбата се излагат оплаквания, че първоинстанционното решение е неправилно, незаконосъобразно и необосновано. Поддържа се, че от събраните по делото доказателства безспорно е установено противоправното поведение на служителите на лечебното заведение, изразяващо се в неспазване на задължението на лечебното заведение да изпрати в законоустановения 48-часов срок съобщението за смърт на органите на Столична община. Считат, че това задължение произлиза от наличната подзаконова нормативна уредба, като издадената от Началника на клиниката по кардиология към ВМА – МБАЛ София вътрешна Заповед, съгласно която, съобщението за смърт се предава на близките на починалото лице, не следва да се прилага като противоречаща на закона. Твърди се, че в резултат на

бездействието на служителите на ответника, ищцата е била принудена да инициира охранително съдебно производство за установяване на смъртта на съпруга ѝ по съдебен ред, като по този начин е успяла да се снабди с акт за смърт и да погребее покойния си съпруг чак след пет месеца от неговата смърт. Сочи се, че в резултат на това е преживяла неимуществени вреди, изразяващи се в емоционални болки и страдания, изживени в следствие невъзможността да погребее съпруга си своевременно, пряка причина за което се явява незаконосъобразното бездействие на ответника - въззиваем. Моли съдът да отмени обжалваното решение и вместо него да постанови друго, с което да уважи изцяло предявения иск.

В проведеното по делото открито съдебно заседание процесуалният представител на страна поддържа жалбата и отправя претенция за присъждане на сторените пред двете съдебни инстанции разноски.

В срока по чл. 263, ал. 1 ГПК е постъпил отговор на въззивната жалба от ответника В.А. – МБАЛ София, с който същата се оспорва с доводи за нейната неоснователност. Поддържа се, че обжалваното решение е правилно, законосъобразно и обосновано, поради което същото следва да бъде потвърдено. Излагат се аргументи, че наведените от въззивника доводи за нищожност на заповедта на Началника на Клиниката по кардиология в болничното заведение са заявени за пръв път пред въззивния съд, поради което са преклудирани по смисъла на чл. 266 ГПК.

В откритото по делото съдебно заседание процесуалния представител на въззиваемата страна поддържа отговора и претендира разноски за юрисконсултско възнаграждение за производството въззивната инстанция.

Софийски градски съд, като прецени събраните по делото доказателства и взе предвид наведените във въззивната жалба доводи за пороци на атакувания съдебен акт и възраженията на насрещната страна, намира следното:

Предявен осъдителен иск с правно основание чл. 49 вр. чл. 45, ал. 1 ЗЗД

Ищцата Б. Ч. претендира ответникът В.А. /ВМА/ – МБАЛ София да бъде осъден да ѝ заплати сумата от 10000 лв., представляваща дължимо обезщетение за претърпени от ищцата неимуществени вреди, изразяващи се в преживени душевни болки и страдания от забавяне погребването на починалия ѝ съпруг, вследствие бездействие на служители на ответника за изпращане на съобщение за смърт до органите на общинската администрация.

Съгласно разпоредбата на чл. 49 ЗЗД този, който е възложил на друго лице някаква работа, отговаря за вредите, причинени от него при или по повод изпълнението на тази работа. *1. Отговорност по чл. 49 ЗЗД възниква за лицето, което е възложило работата другиму: а/ Когато вредите са причинени виновно от лицето, на което е възложена работата, чрез действия, които съставляват извършване на възложената работа, или чрез бездействия за изпълнение на задължения, които произтичат от закона, техническите и други правила или от характера на работата. б/ Когато*

вредите са причинени виновно от лицето, на което е възложена работата, чрез действия, които не съставляват изпълнение на самата работа, но са пряко свързани с него. В този случай вредите се явяват причинени по повод изпълнението на възложената работа. Отговорност по [чл. 49 ЗЗД](#) съществува и когато причинителят на увреждането е нарушил дадените му указания или надлежните правила за извършване на възложената работа. 1. Отговорност по [чл. 49 ЗЗД](#) възниква за лицето, което е възложило работата другиму: а/ Когато вредите са причинени виновно от лицето, на което е възложена работата, чрез действия, които съставляват извършване на възложената работа, или чрез бездействия за изпълнение на задължения, които произтичат от закона, техническите и други правила или от характера на работата. б/ Когато вредите са причинени виновно от лицето, на което е възложена работата, чрез действия, които не съставляват изпълнение на самата работа, но са пряко свързани с него. В този случай вредите се явяват причинени по повод изпълнението на възложената работа. Отговорност по [чл. 49 ЗЗД](#) съществува и когато причинителят на увреждането е нарушил дадените му указания или надлежните правила за извършване на възложената работа. 1. Отговорност по [чл. 49 ЗЗД](#) възниква за лицето, което е възложило работата другиму: а/ Когато вредите са причинени виновно от лицето, на което е възложена работата, чрез действия, които съставляват извършване на възложената работа, или чрез бездействия за изпълнение на задължения, които произтичат от закона, техническите и други правила или от характера на работата. б/ Когато вредите са причинени виновно от лицето, на което е възложена работата, чрез действия, които не съставляват изпълнение на самата работа, но са пряко свързани с него. В този случай вредите се явяват причинени по повод изпълнението на възложената работа. Отговорност по [чл. 49 ЗЗД](#) съществува и когато причинителят на увреждането е нарушил дадените му указания или надлежните правила за извършване на възложената работа.

Отговорност по чл. 49 ЗЗД възниква за лицето, което е възложило работата другиму: 1/ Когато вредите са причинени виновно от лицето, на което е възложена работата, чрез действия, които съставляват извършване на възложената работа, или чрез бездействия за изпълнение на задължения,

които произтичат от закона, техническите и други правила или от характера на работата; 2/ Когато вредите са причинени виновно от лицето, на което е възложена работата, чрез действия, които не съставляват изпълнение на самата работа, но са пряко свързани с него. В този случай вредите се явяват причинени по повод изпълнението на възложената работа. Отговорност по чл. 49 ЗЗД съществува и когато причинителят на увреждането е нарушил дадените му указания или надлежните правила за извършване на възложената работа. /така в Постановление № 9 от 28.XII.1966 г., Пленум на ВС/.

Отговорността за чуждо поведение /действия и бездействия/ по чл. 49 ЗЗД е обективна /безвиновна/, гаранционна по своя характер, защото възложителят отговаря при същите условия, при които отговаря и прекият причинител на вредата, като за него липсва възможност да релевира възражения за липса на вина в подбора на лицата и да се позовава на други лични основания за освобождаване от отговорност.

Отговорността на прекия причинител на вредата по чл. 45 ЗЗД обаче е виновна - ако той е положил дължимата грижа, обезщетение не дължи нито той, нито отговорния за неговите действия.

Следователно, съобразно разпоредбата на чл. 154 ГПК, в доказателствена тежест на ищеца по иска е да установи всички основания за възникване на обезпечително-гаранционната отговорност на възложителя за неимуществени вреди, причинени при или по повод на възложена работа, а именно: 1) деяние – изразило се в действие или бездействие; 2) противоправност - несъответствие между правно дължимото и фактически осъщественото поведение; 3) вреди - неблагоприятно засягане на имуществената или неимуществената сфера на увредения; 4) причинно-следствена връзка между противоправното поведение и настъпилите имуществени и неимуществени вреди – т.е. вредоносният резултат, в съвкупния съпричинителен процес между явленията в природата, следва да е закономерна, необходима, естествена, присъща последица от виновното противоправно поведение на делинквента; 5) вина на делинквента, която съобразно уредената в чл. 45, ал. 2 ЗЗД оборима презумпция се предполага 6) виновното лице да е причинило вредите при или по повод на изпълнение на възложената работа. Основателността на иска по чл. 45 от ЗЗД предполага установяване в съдебното производство на тези елементи, съотнесени към конкретната фактическа обстановка, твърдяна от ищеца.

В случаите когато се претендират неимуществени вреди, размерът на същите се определя от съда по справедливост, съгласно разпоредбата на чл. 52 ЗЗД.

В доказателствена тежест на ответника по иска е да докаже своите защитни възражения, в това число твърдяната липса на противоправност на действията на болничния персонал.

При така направените разяснения относно подлежащите на доказване факти в процеса, въззивният съд намира за установена по делото следната /безспорна между страните/ фактическа обстановка:

Не се спори по делото, а ѝ се установява от събраните пред

първоинстанционния съд писмени и гласни доказателства че на 28.04.2018г., в 03:45 часа в Клиниката по кардиология в МБАЛ – София при В.А. е починал съпругът на ищцата – Т. Ч., за което д-р Т.Ц.В.-И. /дежурен лекар в Клиниката по кардиология към ВМА/ издала съобщение за смърт с изх. № 184/28.04.2018 г. Не е спорно, че същото не е изпращано по служебен път към Столична община за съставяне на акт за смърт, необходим, за да се пристъпи към извършване на погребение.

Не е спорно също така, че рано сутринта на 28.04.2018 г. /събота/ д-р В.-И. уведомила ищцата по телефона за смъртта на съпруга ѝ. Към 08:30 сутринта на същия ден ищцата Б. Ч., заедно със сина ѝ, се явили в клиниката, където били информирани за задължението на болничното заведение да извърши аутопсия на починалото лице при смърт, настъпила в болница, като били уведомени за възможността да заявят изрично искането си аутопсия да не бъде извършвана. Указано им е, че след попълване на декларацията ще им бъде предадено изготвеното съобщение за смърт, в какъвто смисъл били указанията в Заповед № 1570/6.11.2017г. на Началника на ВМА относно критериите и реда за установяване на смърт и реда за предаване на труповете на починали пациенти, лекувани в клиниките и самостоятелните клинични отделения на МБАЛ – София в структурата на академията /приета като писмено доказателство по делото/.

Безспорно е по делото също така, че на 28.04.2018 г. ищцата и синът ѝ напуснали болницата, без да попълнят и вземат подготвените документи.

Върнали се на 30.04.2018 г. /понеделник/, когато направили отказ от аутопсия, подписали необходимите документи и получили съобщението за смърт, изготвено на 28.04.2018 г.

При представяне на изготвеното съобщение на длъжностните лица по гражданска регистрация към ОП „Гробищни паркове“ обаче, същите отказали да изготвят акт за смърт, тъй като към 30.04.2018 г. бил изтекъл законовият 48-часов срок от настъпване на смъртта. При липса на акт за смърт, ищцата получила отказ от гробищния парк да бъде извършено погребение на починалото лице.

Уведомен от близките за отказа да бъде изготвен акт за смърт, началникът на Клиниката по кардиология издал служебна бележка за послужване пред Софийски централни гробища, в която е отразено, че получаването на съобщението за смърт на починалия Ч. е станало на 30.04.2018г. – „валидно и забавено по технически причини“.

Не е спорно, а и се установява от представените по делото писмени доказателства, че поради невъзможност да бъде издаден акт за смърт от общинската администрация, фактът на смъртта е установен по съдебен ред с влязло в сила решение по гр.д.№ 28857/2018г. по описа на СРС, 92 с-в, образувано по подадена от Б. Ч. молба по реда на чл. 542 ГПК, като въз основа на решението е съставен акт за смърт № 1397/15.09.2018г., от който ѝ е издаден препис-извлечение на 21.09.2018г.

На същата дата е издадено и удостоверение за наследници на починалия Т. Ч., видно от което негови наследници са сина му И. Ч. и

съпругата му Б. Ч. – ищца по делото.

Погребение е извършено след издаването на акта за смърт, като в исковата молба се сочи, че избраният от близките ритуал е кремация, за удостоверяване на което обстоятелство по делото е приета фактура № 6000010683/15.09.2018 г., издадена от София Крематориум АД, в която фигурира името на Т. А. Ч..

За установяване горните обстоятелства, както и за доказване на твърдените от ищцата неимуществени вреди, претърпени в резултат на забавилото се с 5 месеца погребение на съпруга ѝ, пред районния съд са събрани гласни доказателства чрез разпит на свидетелите Б.В.П. /сестра на ищцата/ и А.Й.А. /син на ищцата/, които съдят цени при условията на чл. 172 ГПК.

Свидетелката П. сочи, че ищцата преживяла тежко продължилото с месеци забавяне на погребението на съпруга си, изпаднала в депресия, не искала да излиза, отказвала да се храни, оплаквала се от високо кръвно налягане. По цял ден плачела. Не могла да се сбогува със съпруга си и да го види за последно, тъй като ковчегът бил запечатан.

Свидетелят А.А. посочва, че случилото повлияло много зле на ищцата, която се терзала, че не могла да погребее съпруга си дълго време, а това довело до влошаване на здравето ѝ. Майка му пиела хапчета, причернявало ѝ. Изживяла тежко невъзможността да погребее своевременно съпруга си.

При така установената фактическа обстановка съдят намира от правна страна следното:

Съгласно разпоредбата на чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата.

Настоящият съдебен състав намира, че първоинстанционното решение е валидно и допустимо, като не са нарушени императивни правни норми.

При безспорна по делото фактическа обстановка, спорен между страните на първо място се явява въпросът налице ли е противоправно бездействие от страна на ответника и конкретно: **Задължение на коя от страните е да уведоми общинската администрация за настъпилата смърт като представи изготвеното от лекаря Съобщение за смърт** – на близките на починалия /в частност на ищцата/ или на лечебното заведение.

По така формулирания спорен въпрос, настоящият състав намира следното:

При деликт, причинен чрез бездействие, в хода на производството следва да бъде установено наличието на валидно възникнало задължение за осъществяване на конкретното активно поведение, в нарушение на което задължение, отговорното лице е проявило пасивност и е причинило пряко и непосредствено вреди на пострадалия.

Такова задължение би могло да е уредено както в наднационален нормативен акт, така и в законовата и подзаконовата национална нормативна уредба, а също и във вътрешен правилник за реда в дадено предприятие.

Наличието на вътрешни правила подлежи на доказване от страните, но установяване на приложимия по делото закон е всякога в тежест на съда /с оглед на което несъстоятелния са оплакванията на въззиваемата страна, че възраженията на въззивника за несъответствие на Заповедта на Началника на Клиниката по кардиология с нормативната уредба са преклудирани/.

С оглед посоченото служебното задължение на настоящия състав да установи приложимото по делото право, съдът намира, че във връзка с действията по установяване на смърт на лице, починало в болнично заведение, изготвянето на необходимите документи и издаването въз основа на тях на акт за смърт, е налице пространна правна уредба както в законови актове **/Закон за гражданското състояние, Закон за здравето/**, така и в подзаконови такива **/ Наредба № РД-02-20-9 от 21.05.2012 г. за функциониране на единна система за гражданска регистрация; Наредба № 14 от 15.04.2004 г. за медицинските критерии и реда на установяване на смърт, Издадена от министъра на здравеопазването; Наредба № 42 от 2004 г. за въвеждане на класификационни статистически системи за кодиране на болестите и проблемите, свързани със здравето, и на медицинските процедури; Наредба № 49 от 18.10.2010 г. за основните изисквания, на които трябва да отговарят устройството, дейността и вътрешния ред на лечебните заведения за болнична помощ и домовете за медико-социални грижи.**

Съгласно чл. 54 и чл. 55 от Закона за гражданската регистрация, актът за смърт се съставя въз основа на съобщение за смърт не по-късно от 48 часа след настъпването на смъртта, като длъжностното лице по гражданското състояние пристъпва към съставянето на акт за смърт, след като получи съобщение за смърт, издадено от компетентно медицинско лице. Писменото съобщение за смърт, настъпила в лечебно заведение, се съставя от ръководителя на заведението или от лице, на което със заповед е възложено това.

Според чл. 24 от **Наредба № РД-02-20-9 от 21.05.2012 г. за функциониране на единна система за гражданска регистрация**, актът за смърт е официален писмен документ, в който по установения в Закона за гражданската регистрация ред длъжностното лице по гражданското състояние регистрира събитието смърт, като същият се съставя въз основа на един от посочените документи, в това число, писмено съобщение за смърт по образец съгласно чл. 2 от Наредба № 42 от 2004 г. за въвеждане на международната статистическа класификация на болестите и проблемите, свързани със здравето - десета ревизия (ДВ, бр. 111 от 2004 г.); Уточнено е в чл. 25 от същата наредба, писменото съобщение за смърт *незабавно се предоставя* на длъжностното лице по гражданското състояние в общината, района, кметството или населеното място, на чиято територия е настъпило събитието.

В чл. 4 /изм. - ДВ, бр. 32 от 2013 г., в сила от 2.04.2013 г./ от **Наредба № 14 от 15.04.2004 г. за медицинските критерии и реда на установяване на смърт**, издадена от министъра на здравеопазването, е уточнено, че лекарят/фелдшерът, установил смъртта, попълва "Съобщение за смърт" съобразно формата, определена с Наредба № 42 от 2004 г. за въвеждане на

Международната статистическа класификация на болестите и проблемите, свързани със здравето - десета ревизия (ДВ, бр. 111 от 2004 г.). Уредено е, че документът по ал. 1 се попълва в три екземпляра, като първият екземпляр от документа *се изпраща* на длъжностното лице по гражданското състояние в общината, района, кметството или населеното място, на чиято територия е настъпило събитието, вторият екземпляр от документа се изпраща на съответната регионална здравна инспекция в двумесечен срок от издаването му, а третият екземпляр остава на съхранение при лекаря/лечебното заведение.

В приложение 2 към чл. 2 от **Наредба № 42 от 2004 г. за въвеждане на международната статистическа класификация на болестите и проблемите, свързани със здравето** - десета ревизия, към която препращат горните две наредби, е утвърден образец на Съобщение за смърт. В титулната част на документа в удебелен курсив е посочено: „Внимание! Този документ не е акт за смърт. Той следва задължително да се представи в общината по местонастъпване на смъртта за съставяне на акт за смърт“. Видно от реквизитите на образца, същият съдържа информация за лекаря установил смъртта, както и за длъжностното лице, което съставя акта за смърт. Липсва графа, която да удостоверява предаването му срещу подпис на трето лице.

В чл. 29 / изм. - ДВ, бр. 32 от 2013 г., в сила от 02.04.2013 г и доп. - ДВ, бр. 22 от 2016 г./ от Наредба № 49 от 18 октомври 2010 г. за основните изисквания, на които трябва да отговарят устройството, дейността и вътрешния ред на лечебните заведения за болнична помощ и домовете за медико-социални грижи е уредено, че лекарят, констатирал смъртта, *попълва и изпраща* „Съобщение за смърт“, при спазване на изискванията на Наредба № 14 от 2004 г. за медицинските критерии и реда на установяване на смърт. Във втората алинея на същия член е посочено, че съобщението за смърт *се изпраща незабавно* на длъжностното лице по гражданското състояние в общината, на чиято територия е *лечебното заведение*.

Видно от цитираните разпоредби, задължението за изпращане на изготвеното от медицинския специалист Съобщение за смърт е вменено в тежест на лекаря, съответно, определеното от ръководителя на лечебното заведение лице. Действително, по-ранната нормативна уредба е давала възможност за нееднозначно тълкуване, предвид липсата на изрична разпоредба в тази насока и използване на безличната форма на глагола „се предоставя“ на общинската администрация, без посочване на подлог в изречението.

Лексикалното тълкуване на последващите редакции обаче, включително на разпоредбите в Наредба № 14 от 15.04.2004 г., на които се позовават страните в производството, използващи израза „се изпраща на община“ по отношение на изготвеното от лекаря съобщение, а не „предава“ на заинтересованите лица, недвусмислено сочат, на извода, че ангажимент за изпращане на попълненото съобщение има именно лицето, което го е изготвило.

Последната по време редакция на относима към спора разпоредба –

тази в чл. 29 от Наредба № 49 от 18 октомври 2010 г., допълнена през 2016г., по неоспорим начин урежда, че лекарят, констатирал смъртта, попълва и изпраща „Съобщение за смърт“ по образец и то към общината по местонахождение на самото болнично заведение.

Тълкуването на горните разпоредби се извършва и в синхрон с разума на законодателя, уреждащ кратък 48-часов срок за съставянето на акта за смърт. Последният представлява един от трите официалните документи за гражданско състояние, задължението за издаването на който безспорно е от публичен характер и е недопустимо изготвянето му да зависи от волята и действията на близките на починалия.

Не на последно място, тълкуване в обратния смисъл би било и проява на дискриминация спрямо лицата, които нямат близки роднини, които да могат да получат и представят в общината изготвеното по надлежен ред съобщение за смърт.

Предвид изложеното, настоящият съдебен състав намира, че за ответното лечебно заведение е съществувало валидно правно задължение по силата на действащата в страната към процесния момент подзаконова нормативна уредба, освен да изготви „Съобщение за смърт“ по образец /каквото задължение не се спори, че е изпълнено/ и да изпрати същото на съответната общинска администрация – действие, което по делото е безспорно, че не е извършено.

Следва да бъде отбелязано на следващо място, че незаконосъобразно ответникът е отказал и да предаде на близките на починалия своевременно изготвеното от дежурния лекар съобщение за смърт, преди същите да подадат декларация за отказ от аутопсия. Действително, съгласно разпоредбите на чл. 98 от Закона за здравето, при смърт на пациент, настъпила в болница, лечебното заведение е длъжно да извърши патологоанатомична аутопсия след уведомяване на родител, пълнолетно дете, съпруг, брат или сестра, като е предвидена възможност, по изрична молба на близките на починалия, ръководителят на лечебното заведение да издаде заповед за освобождаване аутопсия.

Извършването на аутопсия обаче не е основание за неиздаване на съобщение за смърт или за отказ същото да бъде изпратено *незабавно* към общината /евентуално – незабавно предадено на близките/, предвид обстоятелството, че актът за смърт следва да бъде издаден в рамките на 48-часа *от настъпване на смъртта*, а не от *в срок от установяване на действителната причина* за смъртта /обстоятелство, което може да бъде коригирано при необходимост в производство по отстраняване на грешки в акт за гражданско състояние/

Бездействието на болничното заведение в тази част противоречи, освен на нормативната уредба, и на самите вътрешни правила /в частта им, в която не противоречат пряко на нормативната уредба/, обективирани в т. 9 от Заповед № 1570/6.11.2017г. на Началника на ВМА относно критериите и реда за установяване на смърт и реда за предаване на трупове на починали пациенти, лекувани в клиниките и самостоятелните клинични отделения на

МБАЛ – София в структурата на академията, съгласно които, в случай, че в срок от 36-часа не се явяват близки на починалото лице, изготвеното съобщение за смърт се изпраща по служебен ред на общинската администрация.

В случая, независимо, че близките на починалото лице първоначално са се явили на място в болницата и са били уведомени за необходимостта да бъде извършена аутопсия, при констатация, че в уредения срок от 36 часа никой не се е явил да попълни декларация за отказ и да получи изготвените документи, болничното заведение е било длъжно да изпълни задължението си по чл. 98 от Закона за здравето и да изпрати в рамките на законовите 48-часа съобщението за смърт до общината.

Предвид изложеното, неизпълнение на валидно задължение от страна на ответната страна се наблюдава не само по отношение на наличната нормативна уредба, а дори и спрямо вътрешните правила, действали в лечебното заведение.

С оглед на това, настоящият съдебен състав намира за доказан по делото фактическият състав на гаранционно-обезпечителната отговорност на ответника, като се установява, че при изпълнение на възложената работа /факт, безспорен по делото/, в резултат на бездействието на служителите на ответника своевременно да изпратят изготвеното съобщение за смърт до общинската администрация /или дори да го предадат незабавно на близките на починалото лице/, се е стигнало до невъзможност да бъде изготвен акт за смърт на починалия в законовия 48-срок, необходим за извършването на ритуал по неговото погребване. В следствие на това, ищцата е била поставена в необходимост да установи в съдебно охранително производство /инициирано на 09.05.2018 г./ настъпилата смърт на съпруга си, като едва след влизане в сила на решението и издаване на смъртния акт и препис извлечение от него /15.09.2018 г., респ. 21.09.2018 г./, е могла да го погребее - пет месеца след неговата кончина /на 28.04.2018 г./.

В резултат от така описаното противоправно бездействие, въз основа на събраните по делото гласни доказателства /които съдът кредитира като житейски логични, последователни и непротиворечиви/, настоящият състав намира за доказано и обстоятелството, че в правната сфера на ищца са настъпили твърдените в исковата молба неимуществени вреди - душевни болки и страдания, търпени от нея в петмесечния период, в рамките на който е била в невъзможност да извърши погребение на съпруга си.

По отношение на размера на установените неимуществени вреди, въззивният съд съобрази следното:

Съгласно разпоредбите на чл. 51 и чл. 52 от ЗЗД на обезщетение подлежат всички вреди, които са пряка и непосредствена последица от неправомерното поведение, а размерът се определя по справедливост от съда. Принципът за справедливо обезщетяване не е абстрактен, а на преценка следва да бъдат подложени конкретни обективно съществуващи обстоятелства. При преценка на справедливото обезщетение, което има за цел да репарира претърпените болки и страдания, съдът следва да подложи на

анализ вида и характера на претърпените страдания, продължителността на изпитваните душевни терзания, техния интензитет, влошаването на здравословното състояние на лицето, обстоятелствата при които е извършен деликтът. Посочването не е изчерпателно, тъй като всеки случай е индивидуален и съдът е длъжен да съобрази и изходи от конкретните обстоятелства по делото. За определяне на обезщетение е необходимо да бъде съобразена общественно-икономическата конюнктура към датата на увреждането, за да съответства то на социалната справедливост. /В този смисъл Постановление № 4/23.12.1968 г. на Пленума на ВС; Решение № 28/09.04.2014 г. по т. д. № 1948/2013 г., II-ро Т. О.; Решение 213/18.04.2000 г. по гр. д. № 1265/99 г. на ВКС/.

В конкретния случай, за определяне на справедливия размер на обезщетението за причинени неимуществени вреди, въззивният съд съобрази следните обстоятелства по делото:

Моментът на незаконосъобразното бездействие от страна на ответника съвпада с един от най-тежките в житейски аспект периоди от човешкия живот, свързан със загуба на близък човек, в случая, съпруга на ищцата. Специфичното душевно състояние, в което се е намирала ищцата след съобщаване на вестта за кончината на съпруга ѝ /за което от ответника не се претендират вреди в настоящото производство/ е било засилено от невъзможността в обичайния разумен срок да извърши погребение на починалия и свързаните с този акт специфични религиозни ритуали. В рамките на пет месеца от неговата смърт, тялото му е било съхранявано в лечебното заведение, като видно от събраните по делото показания, ищцата е страдала от силни вътрешни терзания, че не може да почете съпруга си и да го погребее, изпитвала е постоянно безпокойство, плачела, пиела медикаменти, отказвала да се храни, не можела да спи, получила проблеми с кръвното налягане, каквито оплаквания преди нямала.

Така описаните душевни болки и страдания, съдът съизмерява на сумата от 5000 лева, представляваща справедлив размер на дължимото обезщетение, съобразен с общественно-икономическата обстановка в страната към 2018 г., и отговарящ на нуждата от справедливо репарирание на всички понесени неимуществени вреди, съобразно принципа, въведен в разпоредбата на чл. 52 ЗЗД.

По отношение на наведеното от ответника възражение за съпричиняване на вредите от страна на ищцата, поради нейното пасивно поведение и поради късно завеждане на охранителното съдебно производство:

Съдът намира така направеното възражение за неоснователно. Видно от изложените по-горе мотиви, задължение за действие е съществувало единствено по отношение на ответното медицинско заведение. По отношение на датата на завеждане на гражданското дело за установяване на настъпилата смърт по съдебен ред, съдът констатира, че същото е образувано на 09.05.2018 г. - малко повече от седмица след установяване на обстоятелството, че акт за смърт не може да бъде изготвен по надлежния ред.

Този срок съдът намира за разумен, предвид специфичните обстоятелства в конкретния случай, както и с оглед необходимостта от специални знания във връзка с установяване на дължимото от ищцата последващо поведение.

С оглед на това, определеният размер на справедливото обезщетение за претърпените неимуществени вреди не подлежи на намаляване и следва да бъде присъден изцяло.

При достигане на противоположни правни изводи с тези на първоинстанционния съд, обжалваното решение следва да бъде отменено в частта, с която искът е отхвърлен до размера на сумата от 5000 лева. В останалата му част, с която искът е отхвърлен над сумата от 5000 лева до пълния размер на претенцията от 10000 лева, решението следва да бъде потвърдено.

По отговорността за разноски:

При този изход на спора, право на разноски имат и двете страни в производството, съразмерно на уважената, респ., отхвърлената част от жалбата и иска, като въззивният съд дължи произнасяне и по направените от страните разноски и пред първата инстанция.

В производството пред Софийски градски съд, въззивницата е претендирала и доказала извършването на разноски по списък в размер на 200 лева за заплатена държавна такса. Съразмерно на уважената част от жалбата, в полза на въззивницата следва да се присъди сумата от 100 лева.

Въззиваемата страна ВМА - МБАЛ София е претендирала разноски за юрисконсултско възнаграждение, които, съгласно разпоредбата на чл. 78, ал. 8 ГПК съдът изчислява на сумата от 100 лева. От тях, по съразмерност на отхвърлената част от жалбата, на страната се дължи сумата от 50 лева.

В производството пред Софийски районен съд ищцата е претендирала и доказала извършването на разноски в размер на 400 лева - за заплатена държавна такса и 996 лева с ДДС - адвокатско възнаграждение съгласно представения по делото договор за правна защита и съдействие и платежно нареждане. От тях по съразмерност ѝ се дължи общо сумата от 698 лева.

Ответникът е претендирал разноски за юрисконсултско възнаграждение, изчислени от съда на сумата от 100 лева, която е била присъдена с решението. Предвид изхода на спора, решението следва да бъде отменено и в частта му, с която в полза на страната са присъдени разноски над сумата от 50 лева - дължими по съразмерност на основание чл. 78, ал. 3 ГПК.

Така мотивиран, Софийски градски съд, IV-Г въззивен състав,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 20073491/09.01.2023 г. по гр.д. № 52902/2019

г. на Софийски районен съд, 44 с-в, **в частта**, с която предявеният от Б. В. Ч., ЕГН *****, иск с правно основание чл. 49, вр. С чл. 45 ЗЗД срещу В.А. - МБАЛ София, БУЛСТАТ *****, е отхвърлен за сумата **от 5000 лева**, както **и в частта**, с която ищцата Б. В. Ч., ЕГН ***** е осъдена да заплати разноси в полза на ответника В.А. - МБАЛ София, БУЛСТАТ *****, гр. София, ул. „*****”, за сумата **над 50 лева, И ВМЕСТО ТОВА ПОСТАНОВЯВА:**

ОСЪЖДА В.А. - МБАЛ София, БУЛСТАТ да заплати на основание чл. 49, вр. с чл. 45 ЗЗД **на Б. В. Ч., ЕГН *******, гр. София, ж.к. „*****”, сумата **от 5000 лева** - обезщетение за неимуществени вреди - душевни болки и страдания, търпени в периода 28.04.2018г. - 21.09.2018г. поради невъзможност да погребее починалия си съпруг Т. Ч., които вреди са пряка последици от незаконосъобразното бездействие от страна на ответника да изпрати на общинската администрация в срок от 48 часа “Съобщение за смърт” за починалия Т. Ч., необходимо за издаване на акт за смърт.

ПОТВЪРЖДАВА решението в останалата му част.

ОСЪЖДА В.А. - МБАЛ София, БУЛСТАТ *****, гр. София, ул. „*****”, да заплати на основание чл. 78, ал. 1 ГПК на Б. В. Ч., ЕГН *****, гр. София, ж.к. „*****”, сумата **от 100 лева** - разноси по съразмерност пред въззивната инстанция, както и сумата **от 698 лева** - разноси по съразмерност пред първата съдебна инстанция.

ОСЪЖДА Б. В. Ч., ЕГН *****, гр. София, ж.к. „*****”, да заплати на **В.А. - МБАЛ София, БУЛСТАТ *******, гр. София, ул. „*****”, основание чл. 78, ал. 3, вр. с ал. 8 ГПК на сумата **от 50 лева** - разноси по съразмерност пред въззивната инстанция.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред Върховния касационен съд в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____